

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Zastępca
Rzecznika Praw Obywatelskich
dr Jerzy ŚWIĄTKIEWICZ

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 22.01.2003 r.

36339

RPO-455785-III/03

Pan
Krzysztof Pater
Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Gospodarki, Pracy
i Polityki Społecznej

Szanowny Panie Ministrze,

Uprzejmie informuję, że do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęła skarga, dotycząca braku przepisów w sprawie obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne od świadczeń, przysługujących ławnikom pozostającym w zatrudnieniu za czas pełnienia czynności w sądzie.

Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2001 r. Nr 98, poz. 1070 ze zm.), dalej zwana jako „ustawa p.u.s.p.”, zmieniła zasady wynagradzania pozostających w stosunku pracy ławników za czas pełnienia czynności z sądzie.

Poprzednio obowiązująca ustawa z dnia 29 czerwca 1985 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U z 1994 r. Nr 7, poz. 25 ze zm.) w art. 146 § 2 przewidywała, iż ławnik pozostający w zatrudnieniu za cały czas zwolnienia od pracy zachowuje prawo do pełnego wynagrodzenia oraz do świadczeń wynikających ze stosunku pracy.

Aktualnie w art. 172 § 2 ustawy p.u.s.p. przyjęto regulację, że za czas zwolnienia od pracy ławnik zachowuje prawo do świadczeń wynikających ze stosunku pracy, z wyjątkiem prawa do wynagrodzenia. Od dnia wejścia w życie ustawy p.u.s.p., czyli od 1

października 2001 r., wynagrodzenie za pracę ławnika zastępowała jego równowartość w wysokości ustalonej jak ekwiwalent za urlop wypoczynkowy. Zasady ustalania wysokości takiego wynagrodzenia regulowały przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 8 stycznia 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad udzielania urlopu wypoczynkowego, ustalania i wypłacania wynagrodzenia za czas urlopu oraz ekwiwalentu pieniężnego za urlop (Dz. U. Nr 2, poz. 14 ze zm.).

Natomiast od 12 stycznia br. w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o prokuraturze, ustawy - Prawo o ustroju sądów wojskowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 228, poz. 2256) wynagrodzenie to zastępuje rekompensata pieniężna. Wysokość rekompensaty dla ławników za jeden dzień pełnienia obowiązków ławnika wynosi 3% kwoty bazowej, stanowiącej podstawę ustalania wynagrodzenia zasadniczego asesora sądowego.

Zmieniając zasady wynagradzania ławników pozostających w stosunku pracy ustawodawca nie przewidział jednak obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne od otrzymywanych świadczeń.

W poprzednio obowiązującym stanie prawnym problem ten nie występował, ponieważ ławnik otrzymywał za czas zwolnienia od pracy w celu wykonywania czynności w sądzie pełne wynagrodzenie, od którego pracodawca opłacał składkę na ubezpieczenie społeczne stosownie do przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887 ze zm.), jak również przepisów poprzednio obowiązującej ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i funkcjonowaniu ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 1989 r. Nr 5, poz. 137 ze zm.).

Należy przy tym zauważyć, iż przy obowiązywaniu takiej regulacji to pracodawca w zasadzie pokrywał „koszty” związane z wykonywaniem czynności społecznych przez ławnika.

Obecnie koszty wypłaty świadczenia za czas pełnienia przez ławnika czynności w sądzie (równowartość utraconego wynagrodzenia, a od 12 stycznia br. rekompensatę pieniężną) obciążają Skarb Państwa. Wykonywanie czynności związanych z pełnieniem obowiązków społecznych lub obywatelskich nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, a świadczenia uzyskiwane z tego tytułu nie są przychodem w rozumieniu art. 4 ust 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Z tego względu przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie przewidują obowiązku opłacania przez Skarb Państwa składek na ubezpieczenia społeczne od świadczeń wypłacanych ławnikom za wykonywanie czynności w sądzie. Oznacza to jednocześnie, że pracodawca zatrudniający ławnika powinien wyłączyć z czasu pracy okres, w którym pracownik pełnił funkcje ławnika i opłacić składki od wynagrodzenia za przepracowany czas pracy.

W ocenie skarżącego taka regulacja prawna powoduje, że wykonywanie obowiązków społecznych negatywnie wpływa na sytuację ławników pozostających w

zatrudnieniu. Niższa podstawa wymiaru składki, a co za tym idzie niższa składka rzutują bowiem na wysokość przyszłej emerytury lub renty.

Działając na podstawie art. 13 ust 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147) uprzejmie proszę Pana Ministra o zajęcie stanowiska w przedmiotowej sprawie.

Z poważaniem

/-/